

Використання інноваційних технологій на уроках історії України

Автор: Єрьоміна Н.В.

Вчитель історії

ПЛАН

Вступ.....	3
I. Інноваційні технології на уроках історії України	4
(нестандартні уроки)	
1. Інтегрований урок.....	4
2. Вивчення нового матеріалу.....	5
- дослідницький урок та лабораторно-практичні роботи;	
- стратегічні ігри;	
- театралізована вистава;	
3. Підсумкові уроки.....	8.
- урок-семінар;	
- урок-гра «Що? Де? Коли?»;	
- урок «Щасливий випадок»;	
Висновки	
Список використаних джерел	12

Вступ

Термін «інновація» означає оновлення процесу навчання, який спирається, головним чином на внутрішні фактори. Запозичення цього терміну пов'язане з бажанням виділити мотиваційний бік навчання, відмежуватися від чергових «переможних методик», які за короткий час повинні дати максимальний ефект незалежно від особливостей класу та окремих учнів, їх бажань, здібностей тощо.

Поняття «технологія» виникло у світовій педагогіці також як протиставлення існуючому поняттю «метод». Широкого поширення термін «технологія» («технологія в освіті») набув у 40-х рр. і був пов'язаний із застосуванням нових аудіовізуальних засобів навчання. У 60-х рр. поняття «технологія освіти» розглядалося під кутом зору програмного навчання і використання обчислювальної техніки у навчанні.

З початку 80-х рр. все більше вживався термін «педагогічні технології». Вчителі-практики звернулися до своїх методичних скарбниць. Вони обрали самостійний шлях, вся увага була зосереджена на видозміні уроку як форми навчання. Так з'явилися «нестандартні уроки».

Розробка нестандартних уроків відбувалася у двох напрямках: поєднання різних форм навчання (урок-диспут, урок-лекція, урок-семінар) і власне нестандартні уроки.

На відміну від звичайних уроків, метою яких є оволодіння знаннями, вміннями та навичками, нестандартний урок найбільш повно враховує вікові особливості, інтереси, нахили, здібності кожного учня. У ньому поєднуються елементи традиційних уроків – сприймання нового матеріалу, засвоєння, осмислення, узагальнення, але у незвичайних формах. Саме такі уроки містять в собі елементи майбутніх технологій, які при групуванні їх у певну систему, що ґрунтується на глибокому знанні потреб, інтересів та здібностей учнів, можуть стати дійсно інноваційними.

Розглянемо найбільш поширені форми нестандартних уроків.

I. Інноваційні технології на уроках історії України

1. Інтегрований урок (вступний урок)

На вступних уроках учням в описовій формі подається загальна картина тих явищ, які будуть вивчатися. Цей урок спарений. Як правило, такий урок проводять два вчителі. Вони спільно здійснюють актуалізацію знань за двома напрямками опитування (якщо це потрібно), виклад нового матеріалу тощо. Найчастіше поєднуються такі предмети, як історія – географія, історія – література, історія – іноземна мова.

Наприклад, учитель географії характеризує географічне положення, природні компоненти. Вчитель історії – зародження держави, заняття людей. Вчитель малювання – історичні джерела: картини, архітектурні пам'ятки. Дається загальна картина, ставляться проблемні питання, основні запитання до цілої теми. Це збуджує інтерес учнів до теми. Набуті спільно знання застосовуються на практиці.

Тут роблять припущення і обґрунтовують свої думки не лише вчителі, але й учні. Це творчість знаходження істини в дискусії. Потім розглядаються і обговорюються різні питання і проблеми, що дозволяють людині пізнати Всесвіт. Інтегровані уроки, які проводять у відповідних кабінетах, дають можливість учням більш глибоко зрозуміти практичне застосування вивченого.

Використання інтегрованих уроків приносить користь не лише учням, а й самому вчителю. Спілкуючись з колегами, відкриваєш нові факти, іноді більш глибоко замислюєшся над явищами, на які раніше не звертав уваги.

Участь у підготовці та проведенні таких уроків з колегами збільшує багаж знань, дає можливість відчувати інтеграцію між науками, жодна з яких не може існувати відокремлено від інших, ввід самого життя. Процес інтеграції знань відображає загальну закономірність процесу пізнання, який обмежується лише природничими процесами.

2. Вивчення нового матеріалу

ДОСЛІДНИЦЬКИЙ УРОК ТА ЛАБОРАТОРНО-ПРАКТИЧНІ РОБОТИ

Їхня мета полягає в одержанні навчальної інформації з першоджерел. Ці уроки розвиваються спеціальні вміння і навички, стимулюють пізнавальну активність та самостійність учнів. Учні вчаться працювати з історичними документами, статтями, підручником, періодичною пресою.

Прикладом такого уроку може бути урок з теми «Чому було вбито Юлія Цезаря?» (урок-детектив).

Учні розслідують причини вбивства, жертвою якого став видатний полководець античного світу Гай Юлій Цезар.

Учня діляться на групи, знайомлять з «матеріалами справи», працюють з історичними документами, виступають та роблять висновки «експертів», обговорюють версії.

В ході колективних міркувань учнями встановлюються відмінності між первинними і вторинними джерелами, самостійно з'ясовують причини занепаду республіки в Римі.

На уроці розвивається вміння зі складання портрету історичної особи, реконструкції подій минулого. (Додаток А)

За допомогою дослідження і аналізу історичних джерел на лабораторно-практичному занятті «Мистецтво високого Відродження в Італії. Північне Відродження» учні вивчають характерні риси мистецтва епохи Відродження, знайомляться з найвизначнішими пам'ятками культури, вчаться висловлювати судження щодо відображення цінностей Нової доби у творчості митців Відродження. (Додаток Б)

СТРАТЕГІЧНІ ІГРИ

ТЕАТРАЛІЗОВАНА ВИСТАВА

На відміну від рольової гри, вистава передбачає більш чіткий сценарій, який регламентує діяльність учнів безпосередньо на уроці, збільшує їхню самостійність під час підготовки сценарію. Театралізовані вистави спрямовані на те, щоб викликати інтерес до навчання. Вони спираються на образ, фантазію, уяву учнів.

Прикладом такого уроку є урок до теми «Релігія стародавніх греків» у 6 класі. Учні виступають перед аудиторією, аналізують язичницькі релігії народів Стародавнього світу, розповідають про релігійні вірування стародавніх греків. Також виявляють власне ставлення до театралізованого мистецтва, взявши участь у рольовій грі.

Підготовчий етап такого уроку триває два тижні. Учні займаються пошуковою діяльністю, готують костюми, реквізит до вистави, складають та розучують тексти, добирають ілюстрації.

Починається театралізована вистава виступом двох учнів, які розповідають міфи про створення світу та появу богів. Інші поділяються за ролями: Афіна, Зевс, Гермес, Деметра, Посейдон, Аполон, Аїд, Діоніс, Афродіта.

Спілкуючись між собою по ролях учні краще засвоюють новий матеріал.

Наприкінці уроку вчитель підводить підсумок (Додаток В).

3. Підсумкові уроки

УРОК-СЕМІНАР

Семінар проводиться після 2-4 уроків-лекцій. Він покликаний:

- перевірити якість засвоєння знань;
- розвивати вміння самостійно працювати з підручником та додатковою літературою, виявляти інтелектуальні здібності учнів, спрямувати навчання на практичне застосування знань;
- навчити учнів застосовувати набуті знання на практиці, для аналізу різних процесів.

Для цього використовують на семінарі різні форми навчання: дискусія, написання рефератів.

Завдання семінару – підготовка учнів до самоосвіти, вироблення в них уміння і навички самостійної роботи.

Шкільний семінар – це форма колективної самостійної роботи учнів на уроці, яка дає змогу поглибити вивчений матеріал. Готуються учні заздалегідь. Учитель надає допомогу: розподіляє повідомлення між учнями, допомагає скласти план виступу, слідкує за самостійною роботою учнів, консультує їх.

Головна мета семінару – допомогти учням підготувати відповіді на всі питання.

Виступ повинен мати розгорнутий характер, що свідчить про розуміння питання. Обговорення намічених питань повинно проводитись у вигляді дискусії, в ході якої вдосконалюються вміння аргументувати свої висновки, що сприяє переходу знань у переконання.

Починати проведення семінарів бажано з 8-го класу.

Семінар починається вступним словом вчителя, що висвітлює завдання семінару. Наступний етап – повідомлення учнів, в ході яких відбувається обговорення, дискусія. Заклучний етап – підведення підсумків роботи. Він включає узагальнення матеріалу. Основний метод семінару – бесіда, в ході якої

обговорюються повідомлення учнів, аналізуються схеми, таблиці, ілюстрації, інформація з періодичної преси і додаткової літератури. (Додаток Г)

УРОК-ГРА «ЩО? ДЕ? КОЛИ?»

Група заздалегідь поділяються на команди, обрано капітанів, роздані домашні завдання, підготовлені номери команд, картки обміну з прізвищами капітанів. Гра проходить у 6 етапів.

I. Вступне слово вчителя.

II. Розминка. Повторення всіх ключових питань теми, в яких враховуються між предметні зв'язки.

III. Визначення часу на обдумування відповіді на запитання і кількості балів за відповідь.

IV. Гра «Що? Де? Коли?»

V. Підведення підсумків. Підраховуються бали з урахуванням виконаного домашнього завдання, картки обміну кожної команди заповнюють арбітри. Капітани команд і вчитель підводять підсумки.

VI. Заключне слово вчителя.

(Додаток Д)

УРОК – КВК (БРЕЙН-РИНГ, «ЩАСЛИВИЙ ВИПАДОК»)

Такий урок дуже популярний серед учнів. Такий вид роботи можна використовувати на повторювально-узагальнюючих уроках. У процесі підготовки учні вчаться творчо мислити, «добувати» знання, швидко знаходити правильну відповідь і показати її винахідливо. Вчаться уважно висловлюватись і розуміти своїх товаришів, допомагати їм.

Урок «Щасливий випадок» (КВК, брейн-ринг) – це повторення теми і розділу. Змагання складаються з кількох конкурсів-етапів.

1. Привітання команд. Домашнє завдання.
2. Розминка: команди задають одна одній питання, на які члени команди повинні відповісти.
3. Домашнє завдання.
4. Члени команд виконують по три завдання.
5. Завдання капітанам і членам команд.
6. Заключний етап – підведення підсумків.

На уроці учні вдосконалюють навички роботи у навчальних групах, працюють, користуються різноманітними джерелами інформації, застосовують набуті знання. (Додатки Ж, З)

ВИСНОВКИ

Отже, «інноваційні технології» - це цілеспрямований систематичний набір прийомів, засобів організації навчальної діяльності, що охоплює весь процес навчання від визначення мети до отримання результатів. Система ґрунтується на внутрішніх умовах навчання. Тому «педагогічні технології» пов'язані з ідеями і досвідом психології, соціології, системного аналізу тощо.

Педагогічна технологія – це цілеспрямована система.

Ми звикли до визначення мети навчання, виходячи з комплексного підходу поєднання освітньої і виховної мети. Останнім часом особлива увага приділяється розвитку творчих здібностей учнів.

Використання інноваційних педагогічних технологій допомагає вчителю підвищувати мотивацію навчання до предмета і призводить до цілого ряду позитивних наслідків:

- психологічно полегшує процес засвоєння матеріалу учнями;
- мотивує живий інтерес до предмета пізнання;
- розширює загальний кругозір дітей;
- зростає рівень використання наочності на уроці;
- відбувається більш повне засвоєння теоретичного матеріалу;
- учні оволодівають уміннями здобувати інформацію з різних джерел, обробляти її за допомогою комп'ютерних технологій;
- формувати вміння коротко і чітко формулювати свою точку зору;
- підвищується продуктивність праці вчителя та учнів на уроці.

В сучасній школі комп'ютер не вирішує всіх проблем, він залишається всього лише багатофункціональним технічним засобом навчання. Не менш важливі й сучасні педагогічні технології та інновації в процесі навчання, які дозволяють не просто «вкласти» в кожного учня якийсь запас знань, але, в першу чергу, створити умови для прояву пізнавальної активності учнів.

Інформаційні технології, в сукупності з правильно підібраними (або спроектованими) технологіями навчання, створюють необхідний рівень якості, варіативності, диференціації та індивідуалізації навчання і виховання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності // Дошкільне виховання. – 2002. - № 3. – с. 24-28.
2. Беляев П.В. Проблема оптимізації технології навчання // Педагогічна теорія та педагогічний досвід: перспективи і розвиток . – Луцьк, 1999. – с. 16-18.
3. Ковальчук О. Інноваційна робота як проблема професійного удосконалення вчителя // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2002. - № 1-2. – с. 50-52.
4. Освітні технології. Навч.-метод. посіб. / за заг. ред. О.М.Пехоти. – К.: А.С.Н. – 2001. – 256 с.
5. Педагогічна техніка вчителя // Педагогічна майстерність. – К., 1997. – с. 47-57.
6. Усі уроки до курсу «Всесвітня історія» 8 клас. // Н.Н. Морозова; Т.В. Михайлов // Харків: «Освіта», 2008. – с. 141-150.
7. Усі уроки до курсу «Всесвітня історія» 9 клас. // Н.Н. Морозова // Харків: «Освіта», 2008. – с. 123-131.
8. Усі уроки до курсу «Всесвітня історія» 6 клас. // Н.Н. Морозова // Харків: «Освіта», 2008. – с. 110-114.
9. Історія в школах України. Методика. Практика. Досвід. – 2008. – с.22 (лабораторно-практична робота «Монголо-татари і Русь»).